U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Josefa Baxy, JUDr. Miluše Doškové, JUDr. Brigity Chrastilové, JUDr. Milana Kamlacha, JUDr. Vojtěcha Šimíčka a JUDr. Marie Turkové v právní věci navrhovatelky **K. s. Č. a M.**, zastoupené JUDr. Janem Michalcem, advokátem se sídlem Dlouhá 5, 400 01 Ústí nad Labem, proti odpůrcům **1) Státní volební komisi**, se sídlem U Obecního domu 3, Praha 1, adresa pro doručování: náměstí Hrdinů 3, Praha 4, a **2) MUDr. P. S.**, , zastoupenému JUDr. Stanislavem Devátým, Dr., advokátem se sídlem Trojanova 12, Praha 2, o návrhu na neplatnost 2. kola voleb do Senátu Parlamentu České republiky, konaných ve dnech 12. a 13. 11. 2004 ve volebním obvodu č. 31 se sídlem v Ústí nad Labem,

t a k t o :

I. Návrh **s e z a m í t á** .

II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I.

Dne 24. 11. 2004 byl Nejvyššímu správnímu soudu doručen faxem návrh navrhovatelky na neplatnost 2. kola voleb do Senátu Parlamentu České republiky, konaných ve dnech 12. a 13. 11. 2004 ve volebním obvodu č. 31 se sídlem v Ústí nad Labem. Tento návrh byl posléze potvrzen písemným originálem shodného obsahu, jenž byl zdejšímu soudu doručen dne 26. 11. 2004. Výsledky voleb byly vyhlášeny 16. 11. 2004 v Hospodářských novinách; návrh byl tedy podán v desetidenní zákonné lhůtě [§ 87 odst. 2 zákona č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů, v platném znění (dále jen „volební zákon“)].

Navrhovatelka v návrhu i v jeho doplnění za účastníky řízení – krom sebe samé - označila Státní volební Komisi, Magistrát města Ústí nad Labem (jakožto pověřený obecní úřad se sídlem ve volebním obvodu) a J. D., tedy kandidáta, jenž neuspěl ve druhém kole voleb. Toto vymezení účastníků – dle názoru soudu – neodpovídá definici účastenství obsažené v § 90 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), podle níž jsou účastníky řízení navrhovatel, příslušný volební orgán a ten, jehož volba byla napadena. Nepřesné vymezení okruhu účastníků navrhovatelkou v tomto typu řízení však není na závadu, neboť kdo je žalovaný, určuje zákon, a soud v souladu s ním s takovou osobou či orgánem jedná, resp. nejedná s tím, kdo účastníkem řízení není, ač jej tak navrhovatelka

nesprávně označila; zvláštní usnesení o tom vydávat nemusí (arg. § 53 odst. 2 s. ř. s. *a contrario*).

Vedle navrhovatelky jsou účastníky řízení též příslušný volební orgán a ten, jehož volba byla napadena. Příslušným volebním orgánem v řízení o návrhu na neplatnost voleb do Senátu je pouze Státní volební komise a nikoliv již pověřený obecní úřad se sídlem ve volebním obvodu či snad okrsková volební komise. Tento závěr je patrný nejen z prvotního přiblížení se obsahu normy obsažené v § 90 odst. 2 s. ř. s. jazykovým výkladem (arg. jednotné číslo: „příslušný volební orgán"), ale především z vymezení kompetencí v § 8 volebního zákona, z něhož se bezpochyby podává závěr, že Státní volební komise je volebním orgánem zastřešujícím volby do Senátu, pročež by účast dalších volebních orgánů v řízení byla zjevně nadbytečná.

Co se týče třetího účastníka, tedy toho, jehož volba byla napadena, pak jím není neúspěšný kandidát, ale naopak kandidát, který byl zvolen. Neúspěšný kandidát účastníkem řízení není, neboť jeho „volba" nemůže být zpochybňována (účastníkem řízení by tento kandidát byl toliko tehdy, pokud by podal návrh). Slova zákona, že účastníkem řízení je ten, jehož volba byla napadena, přitom nelze vykládat restriktivně tak, že by zvolený kandidát byl účastníkem jenom tehdy, pokud by se někdo domáhal návrhem vyslovení neplatnosti volby kandidáta, ale též tehdy, usiluje-li návrh o vyslovení neplatnosti voleb či hlasování; i v posléze uvedených dvou případech totiž mohou být dotčena práva zvoleného kandidáta. Jiný výklad by nebyl konformní s článkem 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, článkem 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a článkem 14 odst. 1 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech. Tento závěr plně potvrzuje nález pléna Ústavního soudu ze dne 10. 1. 1996, který, když zrušoval ustanovení § 200l o. s. ř. proto, že omezovalo účastenství v řízení toliko na navrhovatele, konstatoval: „*Výraz »jeho věc« v čl. 38 odst. 2 Listiny je nutno vykládat tak, že každý, o jehož právech a povinnostech má být v soudním řízení jednáno, má mít možnost se tohoto řízení účastnit a vyjádřit se ke všem prováděným důkazům.*" Z těchto důvodů dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že účastníky řízení jsou navrhovatelka, Státní volební komise a zvolený kandidát MUDr. S.

II.

Navrhovatelka svůj návrh opírá o tvrzení, že v průběhu voleb nejméně ve volebním okrsku č. 71 v Domově důchodců v Ústí nad Labem (dále jen „Domov důchodců"), členové okrskové volební komise předávali voličům pouze jeden hlasovací lístek, přičemž ostatní hlasovací lístky si ponechali pro sebe, nebo zadrželi obálku s hlasovacím lístkem s odůvodněním, že ji místo voliče sami vhodí do urny (to již bez přítomnosti voliče). K obdobnému jednání došlo též v jiných sociálních zařízeních ve volebním obvodu č. 31.

Nejzávažnější porušení volebního zákona spatřuje navrhovatelka ve svévolném otevření provizorní volební místnosti členy okrskové volební komise v Domově důchodců.

V této volební místnosti odvolila podstatná část jeho obyvatel, a to nejen těch, kteří ze zdravotních důvodů nemohli jít volit do určeného volebního okrsku č. 71. Tím bylo porušeno soukromí voličů při aktu tajných voleb.

O těchto porušeních volebního zákona byl 12. 11. 2004 pořízen zápis, jehož kopii navrhovatelka jako důkazní prostředek přikládá. Zmocněnec navrhovatelky pro volby

do Senátu ve volebním obvodu č. 31 dále podal trestní oznámení, a rovněž byla o porušení volebního zákona informována Státní volební komise.

Navrhovatelka má vzhledem k uvedenému za to, že ve volebním obvodu č. 31 došlo ve smyslu § 87 odst. 4 volebního zákona k porušení jeho ustanovení takovým způsobem, který mohl ovlivnit výsledky voleb. Navrhuje proto, aby soud rozhodl, že 2. kolo voleb do Senátu Parlamentu České republiky, které se konalo ve dnech 12. a 13. 11. 2004 ve volebním obvodu č. 31 se sídlem v Ústí nad Labem, je neplatné.

V rámci jednání před soudem přednesl zástupce navrhovatelky návrh shodně jako v písemném podání, a dodal, že navrhovatelka si je vědoma judikatury Nejvyššího správního soudu, zejména jeho usnesení ze dne 2. 7. 2004 (pozn. soudu: jedná se o usnesení č. j. Vol 6/2004 - 12, publikované ve Sbírce rozhodnutí Nejvyššího správního soudu pod č. 354/2004 Sb. NSS), podle něhož musí být zkoumána zejména intenzita porušení volebních předpisů s tím, zda by mohla mít vliv na volební výsledky. Má za to, že o takové porušení jde i v projednávané věci. K porušení volebních předpisů došlo i mimo volební okrsek č. 71 v rámci volebního obvodu č. 31 – Ústí nad Labem, o čemž by mohla vypovědět svědkyně Č. Navrhovatelka dále předložila soudu doplnění návrhu ve věci s tím, aby soud vzal v úvahu nejen obsah návrhu na doplnění, ale i přílohy k němu připojené.

III.

Státní volební komise se k návrhu vyjádřila podáním ze dne 1. 12. 2004 tak, že Ministerstvo vnitra bylo dne 12. 11. 2004 ve večerních hodinách informováno operačním střediskem Policejního prezídia České republiky, že v Domově důchodců měli voliči ve druhém kole voleb podle sdělení tří obyvatel tohoto domova obdržet jenom jeden hlasovací lístek na místo dvou. Na místě provedl šetření Krajský úřad Ústeckého kraje, který neshledal žádné nedostatky. Dle sdělení okrskové volební komise její členové, kteří v uvedeném Domově důchodců s přenosnou volební schránkou zabezpečovali hlasování, voličům předali dva hlasovací lístky s vítěznými kandidáty z prvního kola voleb. Tyto skutečnosti jsou uvedeny v zápise okrskové volební komise. Jiné skutečnosti nejsou Ministerstvu vnitra známy.

Svévolným otevřením volební místnosti, které napadá navrhovatelka, se patrně míní možnost hlasovat do přenosné volební schránky. Hlasování do přenosné schránky je upraveno v § 19 odst. 7 volebního zákona. Pokud členové okrskové volební komise postupují v souladu s volebním zákonem, hlasováním do přenosné volební schránky nedochází k porušení tajnosti hlasování.

Při jednání odkázal zástupce Státní volební komise na obsah písemného vyjádření. Dále konstatoval, že ústní vyjádření zástupce navrhovatele se zatím bez výslechu svědků jeví jako spekulativní a případný další návrh by učinil až po skončení výslechu svědků.

IV.

Odpůrce 2) MUDr. P. S. se k návrhu vyjádřil podáním ze dne 7. 12. 2004, v němž tvrdí, že s ohledem na stávající judikaturu Ústavního soudu (sp. zn. I. ÚS 526/98) je třeba zabývat se otázkami, zda v daném případě byl porušen volební zákon, a pokud ano, zda intenzita jeho porušení je natolik závažná, aby vedla k rozhodnutí o neplatnosti volby.

Skutkový stav v dané věci bude zapotřebí objasnit dokazováním, nicméně skutečnosti uváděné navrhovatelkou nejsou pravdivé. S ohledem na konečný výsledek voleb však lze již nyní soudit, že volební zákon nebyl porušen způsobem, který by mohl ovlivnit výsledky voleb. Volební obvod č. 31 – Ústí nad Labem má celkem 97 774 voličů. Ve druhém kole bylo odevzdáno 21 163 platných hlasů, z toho 11 908 pro kandidáta O. [odpůrce 2)] a 9 255 pro kandidáta navrhovatelky; rozdíl tedy činil 2 653 hlasy. Volební okrsek č. 71 v tomto volebním obvodě má celkem 1 256 voličů, z nichž se ve druhém kole voleb dostavilo a platný hlas odevzdalo 200 voličů. V uvedeném Domově důchodců hlasovalo celkem 50 voličů. Z toho vyplývá, že výsledek voleb by se nezměnil ani tehdy, pokud by pro kandidáta navrhovatelky hlasovalo 100% všech voličů, kteří v Domově důchodců hlasovali: i tak by rozdíl činil více než 2 553 hlasů.

Tvrzení navrhovatelky, že k obdobnému jednání došlo též v jiných sociálních zařízeních ve volebním obvodě č. 31, není hodnověrně dokázáno, a proto je nutné považovat je za neodůvodněnou spekulaci.

Ani jeden z členů okrskové volební komise, kteří byli vysláni do Domova důchodců s přenosnou schránkou, nebyl členem O. a nemohl tedy mít zájem na tom, aby obyvatelé domova důchodců pro kandidáta této strany hlasovali. I. T., která rovněž byla s přenosnou schránkou vyslána, je naopak členkou Č., tedy strany, která veřejně svým voličům doporučila, aby podpořili kandidáty navrhovatelky proti kandidátům O.

Zápis o průběhu a výsledku hlasování ve volebním okrsku č. 71 byl okrskovou volební komisí schválen a podepsán bez jakýchkoliv připomínek, a to i členem okrskové volební komise za K. - L. V.

Dále poukazoval na již zmíněný nález Ústavního soudu, a dovozoval, že je zapotřebí se řídit v něm obsaženými závěry i v tomto případě. Zejména je nutno vzít v úvahu intenzitu a způsob porušení volebního zákona, jakož i to, že nelze akceptovat striktně objektivní kritérium a ignorovat skutečnost, že kandidát porušení pravidel volebního boje subjektivně nezpůsobil. To znamená, že i pokud by se potvrdily skutečnosti tvrzené navrhovatelkou, je nepochybně zřejmé, že je odpůrce 2) nezavinil, a že je nezavinila ani strana, za niž ve volbách kandidoval.

Vzhledem k tomu, že nemohl být ovlivněn výsledek voleb a narušena funkce voleb v demokratické společnosti, navrhl zamítnutí návrhu.

Při jednání před soudem se zástupce odpůrce 2) vyjádřil shodně jako v písemném stanovisku a k doplňku návrhu, který při jednání předložila navrhovatelka, konstatoval, že se jedná o zcela nový návrh, v němž zřejmě navrhovatelka reaguje na výsledek řízení ve věci navrhovatele A. Z. (pozn. soudu: jedná se o usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 12. 2004, čj. Vol 10/2004-24, jímž byly za neplatné prohlášeny volby do Senátu Parlamentu České republiky konané ve volebním obvodu č. 19 ve dnech 5. 11. a 6. 11. 2004 a ve dnech 12. 11. a 13. 11. 2004). V doplňku návrhu jsou uváděny zcela nové skutečnosti. Protože návrh byl podán po lhůtě, měl by jej soud odmítnout.

V.

Dne 8. 12. 2004 proběhlo ve věci jednání, ačkoliv ve volebním soudnictví zpravidla není třeba jednání nařizovat (§ 90 odst. 3 s. ř. s.). K jeho konání soud přistoupil s ohledem na povahu projednávané věci, neboť tvrzení uvedená v návrhu se opírala o údaje poskytnuté některými obyvatelkami Domova důchodců. Průběh volebního aktu bylo zapotřebí objasnit dokazováním, především svědeckými výpověďmi osob, které se na něm podílely, tzn. některých členů okrskové volební komise, personálu Domova důchodců, zmíněných obyvatelek a dalších osob, které poukázaly na možná porušení volebního zákona.

Svědek P. V., který vykonával funkci zmocněnce pro senátní volby za navrhovatelku, především vypověděl, že v průběhu druhého kola voleb jej telefonicky informovala poslankyně K. Č., že ve volebním okrsku č. 71 v Ústí nad Labem dochází v Domově důchodců ze strany členů volební komise k porušování pravidel. Paní K. Č. má v Domově důchodců těžce nemocného devadesátiletého otce, jehož doprovázela k volbám a stála s ním ve frontě před místností, v níž se volilo. Od paní Č. se dozvěděl, že volební lístky ležely ve volební místnosti, resp. v místnosti k volbám určené, volně na stolku; sociální pracovnice se voličů dotazovala, koho chtějí volit a dala za ně příslušný volební lístek do obálky. Místnost, v níž se volilo, byla kuchyňka o rozměru 2 x 2 metry čtvereční; v této místnosti volili i pohybliví obyvatelé. V místnosti byla urna a seděli v ní členové volební komise. Před touto místností stáli obyvatelé Domova důchodců a čekali ve frontě deseti až patnácti osob, aby mohli volit. Z toho svědek usoudil, že zde byla zřízena volební místnost. Svědek V. se jel na místo ihned podívat, avšak okrskovou volební komisi nezastihl, neboť byla někde po pokojích, a proto se zastavil u ředitele Domova důchodců. Posléze přišli členové okrskové volební komise, sociální pracovnice a obyvatelky Domova důchodců. Některé z nich si stěžovaly – tak jak to uvedl v protokolu o trestním oznámení, které podal na Policii České republiky, obvodní oddělení Ústí nad Labem, K. B. – že volily neobvyklým způsobem, neboť byly dotázány, koho chtějí volit a volební lístek za ně sociální pracovnice vložila do obálky. Navíc volebních lístků bylo údajně více, než ležících obyvatel domova důchodců.

Svědkyně K. Č. vypověděla, že v rámci prvního dne druhého kola voleb do Senátu doprovázela svého devadesát čtyři let starého, nevidomého a špatně slyšícího otce J. P., který žije v Domově důchodců. Kolegové jejího otce ji informovali, že ve 3. patře Domova důchodců je zřízena volební místnost, což svědkyni překvapilo, neboť věděla, že pro okrsek č. 71 je příslušná volební místnost zřízena v 31. základní škole. Postavila se s otcem do fronty před onu volební místnost a viděla, že z ní vycházela sociální pracovnice, která se dotazovala ve frontě stojících důchodců, koho chtějí volit, zda kandidáta MUDr. S. nebo J. D. a podle jejich sdělení jim dala příslušný volební lístek. Ostatní zbývající lístky zůstaly pohozeny ve volební místnosti. Ve frontě stálo asi 10 lidí, a asi pouze tři z nich požádali o uzavření místnosti; těmto osobám bylo vyhověno. Ostatní volili tím způsobem, že stáli ve dveřích a všichni ostatní slyšeli, koho chtějí volit. Když s tatínkem přišla na řadu, požádala sociální pracovnici, aby místnost opustila, a aby jí, resp. jejímu otci dala oba lístky a obálku. Vzhledem k tomu, že její otec nevidí, sdělil jí, koho chce volit, a ona za něj úkon provedla. Do urny vhodil lístek sám. Ve volební místnosti seděli dva členové komise, kteří s sebou měli jakýsi kufřík, jenž měl z boční strany otvor, do kterého se vkládaly obálky s volebním lístkem. Po odvolení si jí na chodbě stěžovali někteří důchodci, že se jim tento způsob volby nelíbil, protože museli nahlas uvést jméno vybraného kandidáta. Byli mezi nimi jak voliči J. D., tak MUDr. S. V hloučku důchodců před volební místností vyslechla ony stížnosti na postup při volbách a některé z nich oslovila, zda by nešli svědčit. Někteří důchodci si sami šli stěžovat řediteli Domova důchodců, který tento způsob voleb ukončil asi o půl páté; poté členové okrskové volební komise obcházeli ležící pacienty. Její otec nepožádal okrskovou volební komisi o možnost odvolení v domově důchodců jako ležící ubytovaný; v případě,

že by se nedozvěděli o zřízení provizorní volební místnosti přímo v Domově důchodců, hodlali volit ve volební místnosti v 31. základní škole. Protože všichni důchodci volili přímo v Domově důchodců, využili této možnosti a volili stejně, i když si svědkyně byla vědoma nedodržení volebního postupu (tajnosti hlasování). Svědkyně viděla, že popsaný způsob volby probíhal i poté, co odvolil její tatínek. Svědkyně v postupu, který byl v Domově důchodců zvolen, shledávala porušení předpisů o soukromí při volbách a snad i možnost manipulace s volbami. Svědkyně již vícekrát doprovázela svého otce k volbám, avšak nikdy v minulých případech k výše popsanému postupu nedošlo; s otcem šla vždy volit do volební místnosti v příslušném okrsku. K popsanému postupu údajně došlo v těchto senátních volbách v prvním kole a v krajských volbách. Když své poznatky zveřejnila, jednak zmocněnci pro volby za K., a dále i mediálně, měla asi 8 telefonátů, v nichž byla upozorněna na to, že podobným způsobem probíhají volby i v jiných domovech důchodců, např. na S. T. a v D. Osoby, které jí tuto informaci poskytly, nechtějí být zveřejněny; svědkyně zná jména některých z nich, ale s ohledem na jejich přání je uvádět nebude. Svědkyně nezaznamenala případ, že by někdo někoho nutil volit. V Domově důchodců jsou osoby, které nejsou schopny vnímat realitu a nejsou schopny volit, ty však nikdo k volbám nenutil.

Svědek V. H. vypověděl, že je ředitelem Domova důchodců od roku 1992 a že se vždy snažili při volbách vyhovět těm důchodcům, kteří se nemohli osobně dostavit do volební místnosti. Poprosili proto z vlastní iniciativy jako jindy okrskovou volební komisi, aby její zástupci přišli a umožnili těmto osobám volit. Seznam s počtem a jmény ležících obyvatel vedení Domova důchodců okrskové volební komisi nezaslalo. Tomu předcházela dva dny před volbami schůze všech obyvatel, jíž se zúčastnili ti, kteří jsou pohybliví a chápající (cca 60 lidí), a které informoval o druhém kole voleb: sdělil jim, kdo jsou kandidáti, a že volby proběhnou tak, že k ležícím kandidátům přijdou členové volební komise, a že ostatní musí odvolit ve volebním okrsku. V první den druhého kola voleb (12. 11. 2004) byl na svém pracovišti (v ředitelně); v 15:45 mu vrchní sestra O. řekla, aby se šel podívat do 3. poschodí, neboť se proslýchá, že tam špatně probíhají volby. Ve 3. patře nalezl již jen dva členy komise a sociální pracovnici, a ve vedlejší televizní místnosti obyvatelku paní K., která se rozčilovala, že nemá soukromí při volbách. Protože sám nevěděl, jak mají volby probíhat, nechal volby přerušit a požádal o přivolání nějakého zástupce volební komise, který by mohl posoudit, zda bylo vše v pořádku. Na to přišla členka volební komise, kterou odvedl k paní K., aby si ji vyslechla. Sám odešel do své kanceláře, do níž později přišla poslankyně paní Č., pak i tři zástupci K. a posléze i zástupci tisku. Vše skončilo oznámením policii, jejíž zástupci přijeli a měli nějaké dotazy na členy volební komise a sociální pracovnici. Sociální pracovnice se voleb zúčastnila z titulu své funkce, protože věděla, na kterých pokojích jsou ležící pacienti, kteří mají zájem volit; proto volební komisi při obchůzce doprovázela.

Svědkyně S. Š. soudu sdělila, že v domově pracuje jako sociální pracovnice od roku 1995 a že volby vždy probíhaly stejně jako v posledním případě. Předem zavolala na Úřad městského obvodu Ústí nad Labem – N. a požádala, zda by zástupci volební komise nemohli jako obvykle přijít s urnou do Domova důchodců k ležícím a špatně pohyblivým pacientům. Klienti byli o konání voleb a o tom, že se volební komise dostaví v pátek ve 14:00 hod., informováni předem na schůzi, která se konala asi dva dny před volbami. Členové volební komise se podle domluvy dostavili s přenosnou urnou do místnosti, která byla určena pro volbu těžce chodících pacientů. Jde o malou místnost se třemi nebo čtyřmi, možná i pěti stoly, o rozměrech asi 3 x 4 metry čtvereční. Svědkyně byla volbě přítomna, aby mohla klientům pomoci. Do místnosti vstupovali jednotlivě. Dala jim vždy oba dva volební lístky; vzhledem k tomu, že volební lístky měly stejnou barvu, bylo potřeba, aby některým voličům přečetla

jména, popř. i politickou stranu, a pokud to potřebovali, pak na jejich pokyn jim pomohla vložit lístek do obálky, případně i do urny. Z místnosti odcházeli voliči vždy poté, kdy měli odvoleno, tj. kdy lístek byl v urně. Za voliče vložila lístek do urny jen tehdy, pokud ji o to požádal, nebo když bylo zřejmé, že to sám nemůže zvládnout, např. pokud se opíral o dvě berle. Nikdo se nedotazoval, koho má volit a v případě, že to nevěděl, nebo si nebyl jist, vždy ho upozornila, že to je jeho věc, a že pokud neví, že volit nemusí. Všichni měli možnost volit v soukromí a její přítomnost byla nutná proto, aby voličům pomohla. Do provizorní volební místnosti voliče zvala tak, že pokud byl na chodbě jenom jeden člověk, oslovila jej jménem a pozvala dovnitř; pokud se utvořila fronta, řekla jen, aby vešel další, neboť neznala přesné pořadí ve frontě. Nikdy se neptala předem za přítomnosti dalších osob, koho chtějí volit. Neptala se jich na to ani ve volební místnosti; to si určili sami. Nikomu nebylo bráněno, aby volil. Nebylo bráněno volit v provizorní volební místnosti ani těm obyvatelům, o nichž se vědělo, že nepatří mezi těžce chodící. Nikdo dále nebyl nucen ani k tomu, aby volil a aby tak učinil v provizorní volební místnosti. Pokud je jí známo, byli někteří obyvatelé Domova důchodců volit ve volebním okrsku v protější škole.

Svědkyně J. K., důchodkyně obývající Domov důchodců, soudu vypověděla, že když vešla do volební místnosti, ukázala jí příslušná sociální pracovnice dvě hromádky s volebními lístky, z nichž si měla vybrat. Jména na volebních lístcích viděla. Poté, co si před zraky přítomných členů volební komise vzala jeden volební lístek, jej přeložila a chtěla si vzít ještě další, avšak bylo jí řečeno, aby si jej nebrala. Přeložený volební lístek jí odebral přítomný člen volební komise a za ni jej vložil do obálky. Urnu vůbec neviděla a lístek do urny neházela. Svědkyně přitom zvolila toho kandidáta, kterého chtěla.

Neví ale, jaký byl další osud jejího volebního lístku a kam obálku přítomný člen komise hodil. I další obyvatelka domova, jejíž jméno nezná, jí říkala, že za ni volila volební komise. Když se později dostavila do budovy členka volební komise z volebního okrsku, který byl ve škole, vytkla jí, že v místnosti nebyla urna, na což jí sdělila, že se lístky dávaly nikoliv do urny, ale do kufříku, protože se jednalo o provizorium. Takto ještě nikdy nevolila a za stejných podmínek už by k volbám nešla. Do školy nemohla jít volit proto, že špatně chodí.

Svědkyně M. Č., obyvatelka Domova důchodců, soud obeznámila s tím, že v Domově důchodců bydlí osm let, ale doposud vždy volila – včetně prvního kola voleb do Senátu – ve škole, kde je volební místnost. Při posledních volbách se poprvé rozhodla odvolit v Domově důchodců, protože ji ostatní obyvatelé domova říkali, že to mají za sebou bez převlékání. Když se dostavila do volební místnosti, velké jako všechny ostatní místnosti v Domově důchodců (14 až 16 metrů čtverečních), byly v místnosti tři stoly, z nichž ten, který byl vpravo od dveří, byl volební stůl, neboť na něm stál kufřík a před ním ležely dvě hromádky kandidátek. Vlevo od kufříku byly obálky. U stolu seděl chlapec, který byl členem volební komise. V ruce držela občanský průkaz; velmi ji překvapilo a vyvedlo z rovnováhy, že nikdo z přítomných po ní občanský průkaz nechtěl. Vybrala si tedy lístek kandidáta, kterého chtěla volit, ale když si chtěla vzít druhý volební lístek, řekl jí přítomný chlapec, že si smí vzít jen jeden. Respektovala to, a lístek vložila do obálky a obálku dala do kufříku. Kufřík byl malý a otvor v něm těžko přístupný. Kromě členů volební komise a sociální pracovnice nebyl nikdo další v místnosti přítomen. Po odvolení z místnosti odešla a na chodbě směrem k přítomným dalším obyvatelům jen prohodila, že se jí takový způsob voleb nelíbil, a že ji mrzí, že k volbám šla. Již si nevzpomíná, kdo ji vyzval k tomu, aby podepsala záznam o průběhu voleb.

Svědkyně M. P., rovněž obyvatelka Domova důchodců, vypověděla, že v Domově důchodců bydlí osm měsíců. V případě prvního kola voleb volila ve škole, ale protože jí spoluobyvatelé říkali, že je možné volit i v Domově důchodců, rozhodla se, že pro druhé kolo zůstane tam. Když vstoupila do volební místnosti, vzala si od ní sociální pracovnice občanský průkaz a nahlásila její jméno. Pak šla ke stolku, kde byl kufřík, resp. přenosná urna, a dvě hromádky kandidátek a v rohu hromádka s obálkami. U stolu jí jeden z členů volební komise řekl, aby si vzala jen jeden lístek. Vzala si volební lístek kandidáta, kterého chtěla volit, vložila jej do obálky a obálku do urny. Přitom se hlasitě podivovala nad tím, že to není normální urna, a že v místnosti chybí plenta. Na totéž si stěžovala po odchodu z volební místnosti i na chodbě, kde byla přítomna paní Č., které řekla, že to nebyla volební místnost; paní Č. jí odvětila, že v jejím případě to bylo podobné. Po volbě šla do svého pokoje, kam za ní přišla později paní Č. a řekla jí, že mají jít k panu řediteli, protože si stěžovaly na průběh voleb. Pan ředitel jim sdělil, že tento způsob voleb byl určen jen pro ležící pacienty, na což mu svědkyně odpověděla, že měla raději jít raději do školy, neboť tady si připadala jako nesvéprávná.

Svědkyně I. T., členka okrskové volební komise, která se s přenosnou volební schránkou dostavila do Domova důchodců, soudu vypověděla především tyto pro věc podstatné skutečnosti: Na žádost Domova důchodců a Pečovatelského domu, který je v sousedství, se spolu s dalším členem volební komise, panem P., odebrali do Domova důchodců. Vzali s sebou balík hlasovacích lístků pro pana Doubravu a pro pana MUDr. S., neboť předem neměli nahlášen počet voličů, kteří budou tímto způsobem volit, a navíc poté večer měli jít do Pečovatelského domu, který má dvanáct pater. V Domově důchodců pro ně přišla sociální pracovnice a zavedla je do volební místnosti, resp. do místnosti, která sloužila k tomu účelu. V této místnosti odpečetili volební urnu a připravili dvě hromádky lístků a obálek, u nichž seděl pan O. P. Svědkyně seděla u okna, v ruce držela seznamy ubytovaných, a když někdo z voličů vstoupil do místnosti, požádala jej o občanský průkaz, který jí předal buď sám volič nebo sociální pracovnice, pokud šlo o osobu, která jí sama nemohla občanský průkaz předat. Při příchodu voliče do místnosti svědkyně nezkoumala, v jakém zdravotním stavu se volič nachází, zda by byl schopen dojít do oficiální volební místnosti, či nikoliv. Je pravda, že upozorňovali voliče, že do obálky mohou vložit jen jeden volební lístek, jinak bude volba neplatná, avšak nebránili jim, aby si z hromádek brali oba lístky. Za voliče, kteří nebyli s ohledem na svůj zdravotní stav (např. byli o dvou berlích apod.) schopni vsunout obálku s lístkem do urny, tak učinila sociální pracovnice s jejich souhlasem. Nikdy se nestalo, že by volič odešel ještě před tím, než byla obálka vložena do urny. Po odvolení jej sociální pracovnice doprovázela až ke dveřím a volala dalšího. V místnosti se dala zajistit tajnost voleb, neboť kdo chtěl, měl možnost přejít do druhého rohu místnosti, otočit se zády a provést volbu. Prostory to umožňovaly. Paní Č., poté co její otec odvolil, přišla znovu místnosti, vykázala sociální pracovnici a řekla, že komise a sociální pracovnice manipuluje s lidmi, protože moc dobře slyšela za dveřmi, že nenechali nějakého pána volit. Svědkyně jí vysvětlila, že se jednalo o pana J., který v Domově důchodců neměl trvalý pobyt, nebyl zapsán v seznamu voličů, a proto mu sociální pracovnice řekla, aby se vrátil na pokoj, že mu pak vše vysvětlí. Kromě pana J. nebylo nikomu dalšímu odepřeno volit, a také nikdo další nebyl do seznamu voličů dopisován. V průběhu voleb se dostavil do místnosti pan ředitel se stížností tří voliček, že ve volební místnosti není plenta a státní vlajka, a že by tedy bylo třeba raději volby zrušit. Svědkyně tedy nechala zavolat předsedkyni volební okrskové komise, paní P., s níž se shodly v tom, že volba porušena nebyla. Paní P. se poté účastnila obchůzky po ležících pacientech. Při obchůzce po ležících pacientech musely být volby přerušeny, neboť členy komise pan ředitel zavolal k sobě do kanceláře. V ředitelně byl kromě pana ředitele pan V., paní Č. a tři důchodkyně, z nichž dvě soud vyslechnul. Paní

P. si stěžovala, že jim komise říkala, že mají dávat do obálky jen jeden lístek. To svědkyně potvrdila, avšak trvá na tom, že lístky dostali dva. Členové komise se ptali paní P., zda jim okrsková volební komise snad při volbě říkala, koho mají volit, na což ona odpověděla: „to chraň Bůh ne, ale říkali jste, že můžeme dát do obálky jen jeden lístek“. Není tedy pravda, že by voličům nebylo umožněno před volbou si vzít oba lístky; naopak k jejich dotazu, jak mají naložit s druhým lístkem, byli vždy informováni, že je to jejich věc, že si ho mohou odnést, eventuálně zahodit. Žádnému z voličů nebránili, aby si vzal oba hlasovací lístky. Do ruky jim byly dávány dva, a pokud si vybírali sami, bylo to ponecháno na jejich volbě, jestli si vezmou jeden nebo dva lístky. V průběhu jednání u pana ředitele si stěžovala paní Č., že v místnosti, kde se volilo, nebyla státní vlajka, zástěna, ani řádná volební urna. Na to jí svědkyně řekla, že nejde o řádnou volební místnost, ale že komise obchází nepohyblivé voliče, aby i jim umožnila volit; co se týče urny, tak se jednalo o šedou urnu z umělé hmoty s otvorem na vrchní straně se státním znakem, zapečetěnou, kterou pro tento účel obdrželi od Magistrátu Ústí nad Labem. Byla přenosná, takže na užší straně měla madlo. V průběhu jednání v ředitelně pak pan V. řekl, že se buď vyhotoví zápis, který se přiloží k volebním výsledkům, a nebo že podá trestní oznámení. Na to paní Č. řekla, že v žádném případě s trestním oznámením nesouhlasí, že to tak daleko dohnat nechtěla, a že naopak děkuje členům volební komise, protože svou práci odvedli dobře, a že naopak se jí nelíbila práce sociální pracovnice, protože lidem pomáhala. Naopak další přítomná žena, která se předtím představila jako řidička (zřejmě pana V.), na oznámení porušení voleb trvala se slovy: „Tak to teda ne, P., to je jasné porušení voleb, a to se musí oznámit, volej Prahu nebo kriminálku!“. Poté přítomní členové K. odešli do vedlejší místnosti za účelem sepsání zápisu. Paní Č. se poté vrátila do ředitelny a říkala, že na tváři přítomné sociální pracovnice viděla jasný nesouhlas se stranou, kterou ona reprezentuje. A že kdyby v její tváři viděla loajalitu, tak tohle vůbec nemuselo být. Potom paní Č. řekla, že bych komise měla zvážit, koho oslovuje, neboť v domově jsou nesvéprávní a bůhví koho volí.

Svědek O. P. soudu sdělil, že byl členem volební komise, která zajišťovala volbu v Domově důchodců. S další členkou komise paní T. se odebrali do místnosti, která byla určena pro volby, a tam za přítomnosti sociální pracovnice umožnili provést volbu obyvatelům domova. Když volič vešel do místnosti, ověřil buď svědek nebo paní T. jeho totožnost, a poté mu ukázali volební lístky s tím, že jen jeden může vložit do obálky. Pokud k tomu potřebovali pomoc, pomáhala jim sociální pracovnice. Neodpírali jim možnost vzít si oba volební lístky. Tajnost voleb byla zajištěna tím, že každý z voličů mohl s oběma lístky přejít do jiné části místnosti, kde byl stůl a mohl si tam volební lístky upravit a dát do obálky. Místnost byla velká asi 3 x 3 metry; plenta v ní nebyla. V několika případech se tak stalo. Paní Č. doprovázela svého otce, který volil; poté, co odvolil, říkala, že si bude stěžovat. Poté volby pokračovaly jednak v místnosti určené pro volby a jednak komise již za doprovodu paní P. obcházela ležící pacienty. Posléze byli členové komise zavoláni do ředitelny.

Svědkyně O. P., předsedkyně okrskové volební komise, vypověděla, že se z podnětu O. P. dostavila do Domova důchodců. Tři obyvatelky si stěžovaly především na prostředí v místnosti, v níž probíhala volba. Do této místnosti, o rozměrech asi 3,5 x 3,5 metru, posléze přišla paní Č., která vykázala sociální pracovnici, a která nesouhlasila s pomocí sociální pracovnice voličům při volebním aktu. Potom svědkyně chodila s členy komise po pokojích s ležícími obyvateli. Poté v ředitelně proběhlo jednání, jemuž kromě členů komise a pana ředitele byly přítomny tři stěžující si voličky a tři zástupci K. Voličky si stěžovaly na prostředí ve volební místnosti, v níž nebyla plenta, koš na odhození zbylého volebního lístku, státní znak, obraz prezidenta apod. Stěžovaly si, že urna byla malá a volební lístek se do ní těžko vkládal. Zástupci K. obvinili komisi, že manipuluje s lidmi. K dotazu svědkyně, zda

voličky měly možnost vybrat si ze dvou lístků, jí voličky potvrdily, že ano. Paní Č. komisi nařkla z toho, že lístky do urny hází sama. Nelíbila se jí paní Š., údajně proto, že z její tváře byla patrná diskriminace strany paní Č. Posléze komisi ještě radila, aby chodila jen za těmi ležícími pacienty, kteří jsou schopní volit. Svědkyně dále vypověděla, že jsou dva druhy případů, kdy jsou zástupci volební komise vysíláni mimo oficiální volební místnost. Jednak je to tehdy, když je individuálně požádá volič, který je nemocný, nebo jeho příbuzní, a dále jde o domovy důchodců. Nestává se, že by žádosti o návštěvu mimo volební místnost nebylo vyhověno.

V rámci ústního jednání byly dále provedeny listinné důkazy:

Soud přečetl zápis o nedodržení zákona o volbách, sepsaný panem V. a podepsaný šesti obyvatelkami Domova důchodců (mezi nimi i paní Č., K. a P.), v němž se konstatuje, že volební komise v Domově důchodců dala podle některých obyvatel na výběr jenom jeden volební lístek, přičemž druhý zůstal komisi. Volební lístek voliči odebrala sociální pracovnice, přičemž volič odešel z místnosti ještě předtím, než byla obálka vhozena do urny. Podle vyjádření paní M. již sociální pracovnice volala další osobu k volbě.

Dále konstatoval obsah protokolu o trestním oznámení na Policii České republiky, obvodní oddělení Krásné Březno, které dne 12. 11. 2004 učinil P. V. Jeho obsah je totožný s tím, co vypověděl soudu jako svědek.

Soud dále konstatoval obsah zápisu o průběhu a výsledku hlasování ve volebním okrsku č. 71 ze dne 13. 11. 2004. Tento zápis podepsali členové okrskové volební komise; mezi nimi i člen za K. pan L. V.

Dále soud konstatoval obsah výsledku hlasování v okrsku č. 71 ze dne 13. 11. 2004, podle něhož do stálého a zvláštního seznamu bylo zapsáno celkem 1256 osob, přičemž úřední obálky byly vydány celkem dvěma stům voličů. Stejný počet voličů odevzdal úřední obálky, a rovněž tentýž počet odevzdaných hlasů byl platný. Kandidátu P. S. z tohoto počtu připadly 103 hlasy, J. D. hlasů 97.

Soud rovněž konstatoval obsah protokolu o bezchybném převzetí výsledků hlasování volebního okrsku Českým statistickým úřadem do dalšího zpracování ze dne 13. 11. 2004. Z tohoto protokolu je patrné, že se týká volebního okrsku č. 71.

Důkaz byl proveden rovněž konstatováním obsahu seznamu členů okrskové volební komise pro volební okrsek č. 71 (včetně prezenční listiny), z něhož vyplynulo, že předsedkyní této volební komise byla paní O. P. (nezávislá), místopředsedou pan L. V. (K.), a mezi dalšími členy byli i paní I. T. (Č.) a pan O. P. (nezávislý).

Nejvyšší správní soud též konstatoval obsah seznamu voličů, z něhož zjistil, že v Domově důchodců volilo 56 voličů.

Po provedení všech popsaných důkazů dospěl soud k závěru, že pro objasnění projednávané věci jsou dostatečné, a po souhlasném vyjádření účastníků již další dokazování neprováděl.

VI.

V konečném návrhu zástupce navrhovatelky odkázal na návrh na zahájení řízení a dále poukázal na volební zákon, který podrobně upravuje podmínky a průběh voleb včetně jejich tajnosti. Ponechal na úvaze soudu, zda na základě provedeného dokazování dospěje k závěru, že došlo k porušení zákona, a že mezi ním a volbou kandidáta je příčinná souvislost, a zda intenzita tohoto porušení mohla způsobit neplatnost volby. Dává v úvahu k vyjádření zástupce odpůrce 2), že s ohledem na počet voličů v Domově důchodců, ať již šlo o 50 nebo 55 osob, by měla jen tato skutečnost, která nemůže ovlivnit rozdíl výsledku voleb mezi oběma kandidáty, mít přednost před zájmem společnosti na tom, aby k porušování volebních předpisů nedocházelo. Připomíná v této souvislosti výslechy svědků paní Č., pana V., paní K. a dalších důchodkyň. Zdůrazňuje, že není pochyb o tom, že komise se nacházela na zcela jiném místě než měla, a že v určené místnosti, jak vyplynulo z jejího popisu některými svědky, se jen stěží dala zajistit tajnost hlasování. Navrhuje, aby soud usnesením rozhodl tak, že 2. kolo voleb do Senátu Parlamentu České republiky, které se konalo ve dnech 12. a 13. 11. 2004 ve volebním obvodu č. 31 v Ústí nad Labem, je neplatné.

Zástupce Státní volební komise souhlasil s názorem protistrany, že přednost by měl mít zájem společnosti na dodržování předpisů volebních, avšak dodal, že jde o pojem širší, než je vlastní dodržování jednotlivých pravidel. Základním zájmem voleb by mělo být to, aby každému bylo umožněno voleb se zúčastnit a aby každý volič měl možnost si zvolit jím vybraného kandidáta a jeho hlas byl započítán. Vychází-li se z těchto výstupů, pak konfrontací z výpovědí svědků je nepochybné, že tato možnost nikomu odepřena nebyla, neboť každý z voličů si mohl svého kandidáta vybrat; pouze v jednom případě se nevědělo, co se s hlasem voliče stalo. Ne vše bylo v pořádku, ani výpovědi nebyly jednotné, avšak lze konstatovat, že porušení nebylo té intenzity, že by mohlo zpochybnit výsledky voleb. Navrhl proto návrh zamítnout.

Zástupce odpůrce 2) odkázal na vyjádření k návrhu na zahájení řízení. Dokazováním nebylo prokázáno, že volební zákon byl porušen. Navrhovatelčin konečný návrh se opírá o výpovědi svědků pana V., paní Č. a tří voliček, přičemž svědek pan V. měl informace o průběhu voleb jen zprostředkovaně a vyslechnuté - voličky důchodkyně vypovídaly rozdílně od výpovědi svědkyně paní Č.: rovněž sdělily, že dveře do místnosti pro volby nebyly otevřené – místnost byla uzavřená. Všechny uvedly, že si mohly vybrat volební lístek se svým kandidátem, jen jedna byla zřejmě zmatena, pokud uvedla, že v místnosti nebyla urna, což je v rozporu s výpověďmi všech slyšených svědků. Svědkyně paní Č. uvedla, že v případě volby jejího tatínka bylo vše v pořádku, a nutno připomenout, že u ostatních voleb nebyla, takže v tomto směru není její svědectví relevantní. Dal proto na zvážení soudu, zda došlo k porušení volebních předpisů, a to té intenzity, která by mohla zvrátil výsledky voleb. Na rozdíl od navrhovatelky se domníval že nikoliv, a navrhl, aby návrh byl zamítnut.

VII.

Z provedeného dokazování vyplynuly tyto závěry o skutkovém stavu, jež jsou podstatné pro souzenou věc:

V pátek 12. 11. 2004, tedy v první den druhého kola voleb do Senátu Parlamentu České republiky, se do Domova důchodců na základě předchozí telefonické žádosti dostavili dva členové okrskové volební komise paní I. T. a pan O. P. s přenosnou volební schránkou. Svědkyně Č., K. a Č. považovaly přenosnou volební schránku za „kufřík“, nicméně především z popisu, který podala soudu svědkyně I. T. bezpečně vyplynulo, že skutečně šlo o

přenosnou volební schránku. Ostatně žádný právní předpis nestanoví rozměry a podobu takové schránky, ač s jejím používáním volební zákon počítá.

Členové okrskové volební komise umístili přenosnou volební schránku do místnosti nikoliv větší než 4 x 4 metry, do níž je zavedla sociální pracovnice a v níž měli volit těžce chodící obyvatelé Domova důchodců. V této místnosti, která sloužila jako jídelna, byly tři stoly, přičemž na jednom z nich byla uprostřed položena přenosná volební schránka a vedle ní se na jedné straně nalézaly dvě hromádky hlasovacích lístků, roztříděných podle jmen kandidátů J. D. a MUDr. P. S., a z druhé strany byly umístěny úřední obálky. U tohoto stolu seděl člen okrskové volební komise pan O. P. V místnosti byla dále přítomna sociální pracovnice paní S. Š. a druhá členka okrskové volební komise paní I. T.

Před touto místností se utvářela fronta voličů, v níž stáli nejen špatně chodící voliči, ale též někteří další obyvatelé Domova důchodců. Sociální pracovnice vždy otevřela dveře a zvala voliče po jednom do místnosti. Svědectví svědkyně Č., že viděla, jak se sociální pracovnice dotazovala ve frontě stojících důchodců, koho chtějí volit, a dále že pouze tři lidé volili v uzavřené místnosti, zatímco ostatní stáli ve dveřích, pročež všichni ostatní slyšeli, koho chtějí volit, nebylo potvrzeno dalšími svědeckými výpověďmi, především výpověďmi svědkyň Č., K. a P., které volily a které měly k průběhu voleb výhrady, a zůstalo tedy ojedinělé. Svědkyně Š. vypověděla pravý opak, tedy, že se na chodbě předem neptala za přítomnosti dalších osob, koho chce volič volit; s ohledem na výpověď tří svědkyň z řad obyvatelstva Domova důchodců, které se voleb účastnily, má soud tuto výpověď za pravdivou.

Do místnosti vstupovali voliči po jednom na vyzvání sociální pracovnice. Vzhledem k tomu, že přítomní členové okrskové volební komise netrvali na převzetí obou hlasovacích lístků voličem, probíhal samotný volební akt tak, že v některých případech volič vzal ze dvou hromádek pouze hlasovací lístek se jménem kandidáta, kterého chtěl volit, a nikoliv hlasovací lístky oba. Některým voličům přečetla jména, případně i názvy politických stran, sociální pracovnice, která jim někdy pomohla vložit lístek do obálky a někdy i do přenosné volební schránky. Závěru, že komise netrvala na tom, aby si voliči brali oba hlasovací lístky, svědčí nejen výpovědi svědkyň Č., K. a P., ale nepřímo též výpovědi svědkyně T. a svědka P.: voliči byli upozorněni, že do obálky mohou vložit pouze jeden lístek, jinak bude volba neplatná, a nebylo jim bráněno, aby si vzali druhý lístek. V tomto směru považuje soud výpověď svědkyně Š., že voličům dávala vždy oba lístky, za nepotvrzenou; stejně tak i výpověď svědkyně T., a to v části týkající se jejího tvrzení, že do rukou dávali voličům vždy dva lístky.

Voliči si hlasovací lístek kandidáta, jehož chtěli volit, vybrali před zraky členů okrskové volební komise, před nimiž jej také vložili do obálky a vhodili do přenosné volební schránky (ledaže šlo o případy uvedené v předchozím odstavci, při nichž asistovala sociální pracovnice, příp. člen okrskové volební komise). Pouze v několika případech se voliči odebrali ke stolu v jiné části místnosti, aby zde v soukromí vložili hlasovací lístek do úřední obálky. Po vhození volebního lístku do přenosné volební schránky opustil volič místnost. Výpověď svědkyně K., že neví, jaký byl osud její úřední obálky s hlasovacím lístkem, je ojedinělá, a soud ji přičítá nedostatečné orientaci vyvolané celkovým rozrušením z průběhu voleb a též vysokým věkem svědkyně. Zmínka, že volič odešel z místnosti dříve, než obálka byla vhozena do urny, se objevuje i v zápise o nedodržení zákona o volbách, který podepsaly krom jiných i svědkyně Č. a P. Vzhledem k tomu, že obě svědkyně u soudu vypovídaly opačně, tedy že obálku samy vhodily do přenosné volební schránky, je toto tvrzení obsažené v uvedeném zápise nevěrohodné.

Pro věc je podstatné, že v Domově důchodců volilo ve druhém kole voleb do Senátu 56 voličů.

Údajné porušení volebního zákona, k němuž mělo dojít i v jiných domovech důchodců (např. na S. T. nebo v D.), prokázáno nebylo. Svědkyně Č. soudu pouze sdělila, že měla asi osm telefonátů, v nichž byla údajně upozorněna na to, že podobným způsobem probíhají volby i v jiných domovech důchodců, avšak jména osob, které jí tyto informace poskytly, soudu odmítla sdělit. Takováto výpověď sama o sobě není dostatečným důkazem. Navrhovatelka žádné jiné důkazní prostředky k prokázání tohoto tvrzení neoznačila (pouze se v návrhu na zahájení řízení odvolává na zápis z 12. 11. 2004, který se však vztahuje toliko k Domovu důchodců), a toto tvrzení nebylo ani v rámci dokazování provedeného soudem prokázáno. K zaměření dokazování tímto směrem nebyl ani důvod, neboť chyběly konkrétní důkazní návrhy ze strany navrhovatelky.

VIII.

Ještě předtím, než Nejvyšší správní soud přistoupil k posouzení věci samé, zabýval se z procesního hlediska doplněním návrhu, který při ústním jednání předložil zástupce navrhovatelky. Toto doplnění jako celek není novým samostatným návrhem, a proto není namístě jej odmítnout jako opožděný, nýbrž z malé části má povahu zopakování tvrzení obsažených v návrhu, a z převážné části se v něm uvádí zcela nové skutečnosti, které navrhovatelka v původním návrhu na neplatnost 2. kola voleb ve lhůtě stanovené pro podání návrhu vůbec neuplatnila. Z ustanovení § 87 odst. 2 volebního zákona plyne, že návrh na neplatnost voleb je třeba podat nejpozději deset dnů po vyhlášení výsledků voleb Státní volební komisí. Z ustanovení § 93 odst. 3 s. ř. s., vyplývá, že zmeškání lhůty k podání návrhu nelze prominout. Vzhledem k tomu, že výsledky voleb byly Státní volební komisí vyhlášeny 16. 11. 2004 v Hospodářských novinách, připadl poslední den lhůty, v níž mohl být návrh podán, na den 26. 11. 2004. Citovaná ustanovení hovoří sice pouze o návrhu na zahájení řízení, avšak je nepochybné, že lhůta se vztahuje i na uvedení všech skutkových a/nebo právních důvodů, z nichž navrhovatel shledává volby neplatnými. Návrh totiž není tvořen pouze procesním nárokem, tedy uvedením toho, čeho se navrhovatel domáhá, ale též tvrzením důvodů, z nichž se domáhá určitého soudního výroku. Návrh na rozhodnutí ve věci a k němu vedoucí skutkové a/nebo právní důvody tvoří jeden celek. Z této příčiny Nejvyšší správní soud nepřihlížel k tvrzením obsaženým v doplnění návrhu, které měly povahu nových skutečností, a nepřistoupil ani k provádění dokazování připojenými přílohami. Tento závěr vyplývá i ze zcela specifické povahy volebního soudnictví, které je svázáno přísnými lhůtami, v nichž musí soud rozhodnout a své rozhodnutí v úplném znění vyvěsit na úřední desce: v řízeních ve věcech neplatnosti voleb a hlasování je podle § 90 odst. 3 s. ř. s. soud povinen rozhodnout do dvaceti dnů poté, kdy mu došel návrh. Tato krátká lhůta by např. ani neumožňovala, aby soud s novými důvody stihl obeznámit druhou stranu a umožnit jí, aby se mohla kvalifikovaně vyjádřit a skutečně a účinně hájit svá práva, čímž by porušil právo na „rovnost zbraní“ v řízení před soudem. Resp. pokud by soud dostatečnou lhůtu k vyjádření protistraně poskytl, porušil by sám procesní předpis, neboť by nestihl rozhodnout v předepsané lhůtě, a – pokud by návrhu na neplatnost voleb vyhověl – ohrozil by tím i případnou přípravu opakovaných voleb; takový postup by však byl zjevně absurdní a mohl by se stát nástrojem pro obstrukce. S ohledem na tuto teleologickou redukci, princip rovnosti, povahu volebního soudnictví, jakož i jednotu procesního nároku s důvody, z nichž povstává, má Nejvyšší správní soud za to, že po lhůtě stanovené pro podání návrhu již novoty přípustné nejsou.

IX.

Po zhodnocení provedených důkazů dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že návrh na vyslovení neplatnosti 2. kola voleb do Senátu Parlamentu České republiky, konaných ve dnech 12. a 13. 11. 2004 ve volebním obvodu č. 31 se sídlem v Ústí nad Labem, není důvodný.

Z ustanovení § 90 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s ustanovením § 87 odst. 4 volebního zákona vyplývá, že návrh na neplatnost voleb je důvodný tehdy, byla-li porušena ustanovení volebního zákona způsobem, který mohl ovlivnit výsledky voleb. Nejvyšší správní soud setrvává i v souzené věci na své stabilní judikatuře (usnesení ze dne ze dne 2. 7. 2004, č. j. Vol 6/2004 - 12, publikované ve Sbírce rozhodnutí Nejvyššího správního soudu pod č. 354/2004 Sb. NSS; dále usnesení ze dne 3. 12. 2004, čj. Vol 10/2004-24), podle níž v obecné rovině existují tři základní předpoklady vyhovění volební stížnosti: (1.) protizákonnost, tzn. porušení některých ustanovení volebního zákona; (2.) vztah mezi touto protizákonností a zvolením kandidáta, jehož volba je napadena volební stížností, a (3.) zásadní intenzita této protizákonnosti, která ve svých důsledcích musí přinejmenším výrazně zpochybňovat volbu kandidáta. Jinak řečeno, tato intenzita musí v konkrétním případě dosahovat takového stupně, že je možno se důvodně domnívat, že pokud by k protizákonnému jednání nedošlo, nebyl by tento kandidát zřejmě vůbec zvolen. Zjednodušeně řečeno: tato intenzita způsobuje „zatemnění“ volebních výsledků, tzn. jejich zásadní zpochybnění.

Nejvyšší správní soud po provedeném dokazování shledal, že první podmínka, tedy porušení volebního zákona, je naplněna. Toto porušení spatřuje jednak v nedodržení tajnosti hlasování, a jednak v protiprávním jednání s tím úzce souvisejícím, spočívajícím v tom, že okrsková volební komise netrvala na tom, aby si voliči vzali oba hlasovací lístky. Hlasování do přenosné volební schránky upravuje § 19 odst. 7 volebního zákona, podle něhož volič může „*požádat ze závažných, zejména zdravotních důvodů, obecní úřad a ve dnech voleb okrskovou volební komisi o to, aby mohl hlasovat mimo volební místnost, a to pouze v územním obvodu volebního okrsku, pro který byla okrsková volební komise zřízena. V takovém případě okrsková volební komise vyšle k voliči dva své členy s přenosnou volební schránkou, úřední obálkou a hlasovacími lístky. Při hlasování postupují členové volební komise tak, aby byla zachována tajnost hlasování. Mimo území České republiky nelze do přenosné volební schránky hlasovat*.“

V daném případě se dva členové okrskové volební komise dostavili na základě telefonické žádosti do Domova důchodců, aby umožnili vykonat aktivní volební právo těm voličům, kteří špatně chodí, a bývalo by proto pro ně bylo obtížné či nemožné dostavit se do volební místnosti, která byla pro 71. volební okrsek otevřena nedaleko v 31. základní škole. Členové okrskové volební komise s sebou měli rovněž dostatečný počet hlasovacích lístků a úředních obálek. Skutečnost, že jich s sebou měli více, než byl počet osob, které opravdu nakonec volily, není na závadu; naopak v situaci, kdy přesný počet osob, které měly volit do přenosné volební schránky, nebyl znám, byla taková opatrnost zcela namístě. Okrsková volební komise neporušila volební zákon ani tím, že v Domově důchodců otevřela „provizorní volební místnost“, jak tvrdí navrhovatelka. Dle názoru Nejvyššího správního soudu se nejednalo o volební místnost ve smyslu § 17 volebního zákona, ale pouze o místnost, v níž mohli svůj hlas odevzdat ti z obyvatelů Domova důchodců, kteří nemohli dojít do volební místnosti, ale alespoň v rámci Domova důchodců se pohybovat mohli.

Umístění přenosné volební schránky do takové místnosti není porušením volebního zákona, neboť při tomto typu hlasování je postup členů volební komise upraven jedinou směrnicí: jsou povinni postupovat tak, aby byla zachována tajnost hlasování.

Citovaná norma stanoví toliko cíl, jehož musí volební komise dosáhnout, nikoliv však prostředky; ty ponechává na její volbě. Protože se nejednalo o volební místnost, nebylo ani nutné, aby v ní byly zvláštní prostory určené pro úpravu hlasovacích lístků a oddělené plentou (§ 17 odst. 2 volebního zákona); okrsková volební komise však měla zajistit v daných podmínkách tajnost hlasování jinak: Především byla povinna trvat na tom, aby si voliči vzali hlasovací lístek z každé z obou hromádek hlasovacích lístků, tj. aby si vzali hlasovací lístek obou kandidátů a nikoliv jen toho kandidáta, kterého chtěli volit. Z provedeného dokazování však vyplynulo, že komise netrvala na tom, aby voliči převzali oba hlasovací lístky. V některých případech si tak vybrali pouze lístek kandidáta, jemuž chtěli dát svůj hlas, navíc před zraky obou členů komise a sociální pracovnice. Dále měla okrsková volební komise dle názoru soudu upozornit voliče, aby se s oběma hlasovacími lístky odebral ke stolku v opačném rohu místnosti, v níž by v soukromí do úřední obálky vložil lístek kandidáta, jehož chtěl volit; případně u osob, jejichž zdravotní stav takový postup neumožňoval (osoby o dvou francouzských holích, osoby nevidomé či špatně vidoucí), jim měla komise umožnit, aby hlasovací lístek za ně do obálky vložil jiný volič, který by za ně případně vložil obálku s lístkem i do přenosné volební schránky. Nejvyšší správní soud tedy shledal naplnění prvního předpokladu úspěšnosti volební stížnosti, tj. porušení volebního zákona spočívajícího v tom, že komise v některých případech netrvala na tom, aby voliči převzali oba hlasovací lístky a že byla porušena tajnost hlasování tím, že okrsková volební komise věděla, komu volič odevzdal svůj hlas.

Druhý předpoklad, jímž je souvislost mezi porušením volebního zákona a volbou určitého kandidáta, však naplněn nebyl: popsaná porušení volebního zákona nezpůsobila zvolení MUDr. P. S. a naopak volební neúspěch J. D. Soud postavil najisto, že svoboda výkonu aktivního volebního práva – jakožto jednoho ze základních požadavků na volby v demokratickém právním státě – byla zachována. Obyvatele Domova důchodců v prvé řadě nikdo nenutil, aby se voleb účastnili: bylo tedy na jejich svobodném rozhodnutí, zda volit budou či nikoliv. Obyvatele Domova důchodců, kteří se rozhodli na volbách participovat, nikdo dále nepřinucoval k tomu, aby volili v místnosti, v níž byla v Domově důchodců umístěna přenosná volební schránka, ale mohli své volební právo vykonat v nedaleké volební místnosti v 31. základní škole, což také někteří z nich učinili. V této souvislosti Nejvyšší správní soud poznamenává, že někteří voliči nehlasovali v oficiální volební místnosti, nýbrž v Domově důchodců, nikoliv ze zdravotních či z jiných vážných důvodů, ale toliko proto, že to pro ně bylo pohodlnější (viz výpověď svědkyň Č., Č. a P.). Připuštění takového jednání nelze ze strany okrskové volební komise považovat za porušení § 19 odst. 7 volebního zákona, ale spíše za jakousi službu navíc a snahu vyjít voličům vstříc, a to tím spíše, že okrsková volební komise nemůže reálně přezkoumávat, zda zdravotní stav voliče je takový, aby mu umožnil odebrat se do oficiální volební místnosti (ostatně pokud by okrsková volební komise z těchto důvodů odepřela některému z voličů - v důsledku svého mylného úsudku – neprávem hlasování do přenosné volební schránky, vystavovala by se tím oprávněné výtce, že porušila svobodu voleb, neboť by zabránila volit tomu, kdo volit chtěl). Svědkyně Č. dokonce vypověděla, že spolu se svým otcem dala přednost volbě v Domově důchodců i přesto, že si byla vědoma porušování tajnosti hlasování, a přestože pokud by se o možnosti volit v Domově důchodců nedozvěděla, volil by její otec v 31. základní škole, v níž také pravidelně v minulosti volíval. Za podstatnou soud shledává především skutečnost, že volič si vždy mohl vybrat hlasovací lístek toho kandidáta, kterému

chtěl dát svůj hlas. Vzdor tomu, že někteří voliči si vzali toliko jeden hlasovací lístek, byl to vždy hlasovací lístek toho kandidáta, jehož chtěli ve volbách podpořit, a tento hlasovací lístek byl sečten. Z těchto příčin Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že mezi porušením volebního zákona a volbou kandidáta neexistuje souvislost.

Co se týče třetího předpokladu, t. j. intenzity porušení volebního zákona, má soud za to, že v daném případě byla tato intenzita nízká, resp. téměř nulová, a proto nemohla vést k zatemnění volebních výsledků. Tajnost hlasování je požadavkem, který není samoúčelný, ale který velmi úzce souvisí s principem svobodných voleb. Umožňuje každému voliči, aby mohl toliko v souladu se svým přesvědčením dát hlas tomu kandidátovi, kterého skutečně volit chce, a aby se z této volby nemusel nikomu – krom sebe samého – zpovídat. V souzené věci nemělo nevydání obou lístků a porušení tajnosti voleb za následek porušení svobody voleb, jak již soud dovodil v předchozím odstavci, a proto nezpůsobilo a ani nemohlo způsobit zkreslení volebních výsledků. Krom toho je významná – ačkoliv nikoliv sama o sobě určující – i skutečnost, že vítězný kandidát – odpůrce 2) obdržel ve druhém kole v celém volebním obvodu č. 31 – Ústí nad Labem celkem 11 908 hlasů, zatímco J. D., který ve druhém kole neuspěl, 9 255 hlasů. Ve volebním okrsku č. 71 bylo přitom pro druhé kolo voleb zapsáno v seznamech voličů 1256 osob, bylo vydáno 200 obálek a stejný počet jich byl odevzdán a stejný počet obálek též obsahoval platné hlasy, přičemž v Domově důchodců podle zjištění soudu volilo toliko 56 voličů. I z porovnání počtu osob, které volily v Domově důchodců, s rozdílem hlasů, který dělil ve druhém kole úspěšného a neúspěšného kandidáta, je zřejmé, že k zatemnění výsledků v tomto konkrétním případě dojít nemohlo.

Nejvyšší správní soud tedy shrnuje, že nebyly současně naplněny všechny tři nutné podmínky úspěšnosti volební stížnosti, a proto podaný návrh zamítl.

O nákladech řízení rozhodl soud v souladu s § 93 odst. 4 s. ř. s., podle něhož nemá na náhradu nákladů řízení právo žádný z účastníků.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 13. 12. 2004

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu